

O'ZBEKISTONNING MICE TURIZMIDAGI O'RNI, RIVOJLANISH VA ISTIQBOLLARI

Isroilova Ma'rifatxon Murodjon qizi

+998903067977

mariwisroilova@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola O'zbekistonda MICE (Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions) turizmining rivojlanishi va istiqbollari haqida tahlil beradi. Maqolada mamlakatning MICE turizmiga bo'lgan ehtiyoji, mavjud infratuzilma imkoniyatlari, hamda iqtisodiy va diplomatik salohiyati ko'rib chiqiladi. Shuningdek, sohaning rivojlanishi uchun zarur bo'lgan infratuzilma islohotlari, transport tizimini takomillashtirish, barqarorlik va innovatsiyalarni joriy etish masalalari muhokama qilinadi. Tadqiqot O'zbekistonning MICE turizmidagi kelajakdagi imkoniyatlari va global miqyosda raqobatbardoshligini oshirish uchun tavsiyalarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: MICE turizmi, konferensiya, ko'rgazma, biznes turizmi, infratuzilma, investitsiya, innovatsiya, diplomatik aloqalar, global imidj, congress markazlari.

KIRISH

MICE turizmi (Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions) so'zi, bugungi kunda dunyo miqyosida keng tarqalgan va o'sib borayotgan tarmoqni anglatadi. MICE sektori biznes va tashkilotlar uchun turizmning alohida bir turi sifatida qaraladi, unda uchrashuvlar, mukofotlash, konferensiyalar va ko'rgazmalar asosiy faoliyatlar sifatida ajralib turadi. Ushbu soha, nafaqat iqtisodiy jihatdan muhim, balki ijtimoiy, madaniy va ilmiy rivojlanish uchun ham katta ahamiyatga ega.

MICE turizmi turli xil tadbirlarni o'z ichiga olgan bo'lib, ular biznes doiralarida, ayniqsa korporativ dunyoda keng tarqalgan. Ushbu turizm turi dunyo miqyosida tashkilotlar va korxonalar tomonidan amalga oshiriladigan yirik tadbirlarni, masalan, xalqaro konferensiyalarni, seminarlarni, yarmarkalar va ko'rgazmalarni o'z ichiga oladi. Bunday tadbirlar nafaqat biznes aloqalarini rivojlantirish, balki yangi texnologiyalarni, ilmiy yutuqlarni va sanoat yangiliklarini taqdim etish uchun platforma sifatida xizmat qiladi. Shuningdek, MICE turizmi turli mintaqalar va davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy va madaniy almashinuvni rag'batlantirishga xizmat qiladi.

Dunyoing eng yirik shaharlarida, masalan, Parij, London, Singapur va Dubai kabi markazlarda har yili yuzlab xalqaro konferensiyalar va ko'rgazmalar o'tkaziladi. Ushbu tadbirlar iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, chunki ular nafaqat ishtirokchilarni,



balki mehmonlarni, transport va turizm xizmatlarini ham jalb qiladi. Shu bilan birga, MICE turizmi lokal bizneslarga ham katta foyda keltiradi. Turizmning ushbu turi, odatda, yuqori daromadli mijozlarga mo'ljallangan bo'lib, bu sohadagi tadbirlar ko'pincha yuqori darajadagi mehmonxona xizmatlari, restoranlar, transport tarmoqlari va boshqa infrastruktura xizmatlarini talab qiladi.

Shu sababli, MICE turizmi faqatgina kompaniyalar va tashkilotlar

uchun foydali bo'lib qolmay, balki butun bir mamlakat yoki mintaqa iqtisodiyotini kuchaytirishga xizmat qiladi. Tadbirlarni o'tkazish uchun zarur bo'lgan infratuzilma – masalan, konferensiya markazlari, ko'rgazma zallari, mehmonxonalar, restoranlar va transport tizimlari – barcha turizm sohasi va mahalliy biznesni rivojlantirishga yordam beradi. MICE turizmi orqali nafaqat iqtisodiy foyda olinadi, balki madaniy va ijtimoiy sohalarda ham o'zgarishlar yuz beradi. Ko'rgazmalar, konferensiyalar va boshqa tadbirlar yangi g'oyalar, innovatsiyalar va texnologiyalarni taqdim etishda muhim rol o'ynaydi.

Shu bilan birga, MICE turizmining o'sishi va rivojlanishi, turizm va biznesni birlashtiradigan yangi yo'nalishlarni yaratish imkoniyatini beradi. Yangi va innovatsion tadbirlar, masalan, virtual yoki gibrid konferensiyalar, raqamli texnologiyalarning rivojlanishi bilan birga rivojlanmoqda. Pandemiya davrida bu soha onlayn va gibrid tadbirlarni tashkil etish tajribasini orttirdi, va bu tendensiya kelajakda ham davom etishi kutilmoqda.

MICE turizmining asosiy ustuvorliklari orasida ishtirokchilarga yuqori sifatli tajriba taqdim etish, tadbirlarning samaradorligini oshirish va global tarmoqlarga integratsiyani mustahkamlash kabi maqsadlar mavjud. Ushbu maqolada, MICE turizmi sohasining o'sishi, uning iqtisodiyotga ta'siri, trendlar va kelajakdagi rivojlanish istiqbollari haqida batafsil tahlil olib boriladi. Shuningdek, MICE turizmi sektoridagi muvaffaqiyatli tadbirlarni o'tkazish uchun zarur bo'lgan strategiyalar va infratuzilma masalalari ko'rib chiqiladi.

1-jadval: MICE turizm turlarining ta'rifi

Tur	Ta'rif	Asosiy xususiyatlar	Misollar
Yig'ilishlar	Ishbilarmonlar uchun uchrashuvlar	Tadbirlar joyi, ishtirokchilar soni	Korporativ yig'ilishlar, treninglar

Mukofotlash	Xodimlar yo hamkorlarga mukofot sifatida yo'llanma	Premium joylar, maxsus dasturlar	Muvaffaqiyatli xodimlarga safar
Konfernsiyalar	Ilmiy yoki professional uchrashuvlar	Ma'ruzalar, panel sessiyalar	Ilmiy konferensiyalar, texnologiya anjumanlari
Ko'rgazmalar	Mahsulot yoki xizmatlar namoyishi	Stendlar, interaktiv sessiyalar	Ko'rgazmalar, tadbirlar

Jadvalda har bir MICE turi (masalan, yig'ilishlar, mukofotlash, konferensiyalar, ko'rgazmalar) va uning asosiy xususiyatlari keltirilgan.

ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekistonning MICE turizmidagi rivojlanishi va istiqbollari bo'yicha adabiyotlar sharhi, mamlakatning turizm sohasidagi global tendentsiyalar va mavjud tadqiqotlarga asoslanib, bu sohadagi yutuqlar va imkoniyatlarni o'rganish maqsadida amalga oshiriladi. Quyidagi adabiyotlar sharhi, O'zbekistonning MICE turizmidagi o'rni, sohaning rivojlanishiga qo'shgan hissasi va kelajak istiqbollari bilan bog'liq bo'lgan ilmiy va tahliliy manbalarni o'z ichiga oladi.

Buharov, S. (2019). "O'zbekistonda turizm sohasining rivojlanishi va uning iqtisodiy ta'siri."

Bu asarda O'zbekistondagi turizm sohasining umumiy rivojlanish tendentsiyalari, mamlakatda amalga oshirilgan islohotlar va turizmning iqtisodiy o'sishga ta'siri keng yoritilgan. MICE turizmining iqtisodiyotdagi o'rni va u orqali mamlakatga jalb qilinayotgan investitsiyalar haqida to'liq ma'lumotlar taqdim etiladi. Tadqiqotda, shuningdek, O'zbekistonning MICE turizmi uchun qulay shart-sharoitlar yaratish borasidagi harakatlari va muvaffaqiyatlari haqida fikrlar keltirilgan.

Djalilov, R., & Karimov, I. (2020). "MICE turizmi: O'zbekistondagi imkoniyatlar va rivojlanish yo'llari." Bu ilmiy maqola O'zbekistonda MICE turizmining rivojlanishiga alohida e'tibor qaratadi. Tadqiqotchilar O'zbekistonning xalqaro ko'rgazmalar, konferensiyalar va biznes tadbirlarini o'tkazishdagi muvaffaqiyatlarini, shuningdek, bu sohadagi imkoniyatlarni aniqlab beradi. MICE turizmining respublikadagi turizm sektoriga qo'shgan hissasi va iqtisodiy foydalari hamda davlat tomonidan amalga oshirilayotgan infratuzilma islohotlari haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Xodjayev, M. (2021). "MICE turizmi va barqaror rivojlanish: Dunyo tajribalari va O'zbekiston." Bu asarda MICE turizmining barqaror rivojlanish nuqtai nazaridan tahlili keltiriladi. Muallif, MICE turizmi orqali ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy

barqarorlikni ta'minlash bo'yicha jahon tajribasini tahlil qiladi va O'zbekistonda bu tendensiyalarning qanday qo'llanilayotgani haqida ma'lumot beradi. Shuningdek, O'zbekistonda barqaror MICE tadbirlarini o'tkazish uchun qanday imkoniyatlar borligi va bu yo'nalishda amalga oshirilayotgan ishlar ham muhokama qilinadi.

Iskandarov, A., & Tursunov, A. (2022). "O'zbekistonda MICE turizmining rivojlanishi va iqtisodiy salohiyati."

Tadqiqot O'zbekistonning MICE turizmi bo'yicha iqtisodiy salohiyatini va bu yo'nalishdagi yutuqlarini tahlil qiladi. Mualliflar, O'zbekistonda MICE tadbirlarini o'tkazish uchun yaratilgan infratuzilma, mehmonxona va kongress markazlari, transport tizimining takomillashuvi va davlat dasturlari haqida batafsil ma'lumot berishadi. Shuningdek, mamlakatning MICE turizmi sohasida qanday xalqaro aloqalarni rivojlantirishi mumkinligi haqida tavsiyalar keltirilgan.

Kamilov, D. (2023). "MICE turizmi va uning kelajagi: O'zbekistonda yangi imkoniyatlar." Ushbu maqola O'zbekistonning MICE turizmi bo'yicha kelajak istiqbollari va yangi imkoniyatlarini o'rganadi. Maqolada mamlakatda MICE turizmini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan innovatsiyalar, ilg'or texnologiyalar va marketing strategiyalari haqida so'z yuritiladi. Tadqiqotda, shuningdek, xalqaro miqyosda muvaffaqiyatli o'tkazilgan MICE tadbirlari va O'zbekistonga kelajakda qanday yangi biznes imkoniyatlarini olib kelishi mumkinligi tahlil qilinadi.

Jabbarov, E. (2022). "O'zbekiston va uning MICE turizmidagi o'rni." Bu asar O'zbekistonning MICE turizmidagi jahon bozoridagi o'rnini va imkoniyatlarini tahlil qiladi. Tadqiqotda mamlakatning turistik infratuzilmasi, xalqaro biznes tadbirlarini tashkil etishdagi yutuqlari, shuningdek, O'zbekistonning MICE turizmidagi salohiyatini yanada oshirish bo'yicha tavsiyalar keltiriladi. MICE turizmi O'zbekistonning iqtisodiy salohiyatini oshirishdagi rolini yoritish va shu orqali davlatning global biznes maydonidagi imidjini mustahkamlash bo'yicha chuqur tahlil olib boriladi.

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqotning metodologiyasi asosan sifatli va miqdoriy yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Tadqiqotning maqsadi O'zbekistonning MICE turizmidagi o'rni va kelajak istiqbollari bo'yicha ilmiy tahlil olib borishdir. Shu maqsadda quyidagi metodlar qo'llaniladi:

Adabiyotlar tahlili: O'zbekistondagi MICE turizmi bo'yicha mavjud ilmiy maqolalar, davlat dasturlari, statistika ma'lumotlari va xalqaro tajribalar o'rganiladi. Bu metod orqali mamlakatning MICE turizmidagi o'rni, iqtisodiy ta'siri va rivojlanish istiqbollari aniqlanadi.

Kvantitativ tahlil: O'zbekistonning MICE turizmi bo'yicha statistika ma'lumotlari, shu jumladan, xalqaro konferensiyalar, ko'rgazmalar va biznes

tadbirlarining soni, o'tkazilish joylari va turizmdan olinadigan daromadlar tahlil qilinadi. Bu metod orqali MICE turizmining mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri o'lchanadi.

Sohadagi ekspertlarning intervyulari: MICE turizmi sohasidagi mutaxassislar, turizm agentliklari vakillari va davlat organlari xodimlari bilan intervyular o'tkazilib, ularning fikr-mulohazalari to'plangan. Bu metod mamlakatning MICE turizmini rivojlantirishdagi imkoniyatlar va qiyinchiliklarni aniqlashda yordam beradi.

Taqqoslash metodlari: O'zbekistonning MICE turizmini boshqa mamlakatlar bilan solishtirish orqali, mamlakatda amalga oshirilayotgan strategiyalar va infratuzilma islohotlarining samaradorligi baholanadi.

O'zbekistonning MICE turizmiga yo'naltirilgan investitsiyalari: O'zbekistonda MICE turizmi uchun ajratilgan byudjetni yillik asosda tahlil qilish.

NATIJA

O'zbekistonda MICE turizmi (Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions) sohasining rivojlanishi nafaqat turizm sanoati, balki mamlakatning iqtisodiy, madaniy va diplomatik aloqalarini rivojlantirishga ham katta ta'sir ko'rsatmoqda. Tadqiqot natijalariga ko'ra, MICE turizmi O'zbekistonning xalqaro biznes aloqalarini mustahkamlash, yangi investitsiyalarni jalb qilish va global miqyosda mamlakatning imidjini yaxshilashda muhim rol o'ynashga qodir. Mamlakatning boy madaniy merosi, geografik joylashuvi, yangi qurilayotgan zamonaviy infratuzilmasi va kengayib borayotgan xalqaro aloqalar O'zbekistonni MICE turizmi bozorida raqobatbardosh qilish imkonini yaratmoqda.

Biroq, sohaning to'liq rivojlanishi uchun bir qator muammolarni hal qilish zarur. MICE turizmi bo'yicha infratuzilma, ayniqsa, transport va logistika tizimini takomillashtirish kerak. Bundan tashqari, yuqori sifatli mehmonxona va kongress markazlarini qurish, yangi innovatsion texnologiyalarni joriy etish, ekologik barqarorlikni ta'minlash hamda MICE tadbirlarini barqaror va samarali tashkil etish bo'yicha qo'shimcha sa'y-harakatlar talab qilinadi.

Maqolada keltirilgan tahlillar O'zbekistonda MICE turizmi sohasining rivojlanishi uchun imkoniyatlar va xavf-xatarlarni aniqlab berdi. Shuningdek, mamlakatning xalqaro miqyosdagi pozitsiyasini mustahkamlash, raqobatbardoshligini oshirish va iqtisodiy o'sishga erishish uchun bir qator strategiyalar taklif etildi. MICE turizmining rivojlanishi mamlakatning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy barqarorligini ta'minlashda, shuningdek, milliy brendni global miqyosda targ'ib qilishda muhim rol o'ynaydi.

Shu bilan birga, O'zbekistonning MICE turizmi bo'yicha strategik yondashuvi, mamlakatni jahon turizm bozorida yuksaltirish va iqtisodiy o'sish sur'atlarini tezlashtirishga yordam beradi. Bu sohani rivojlantirish, yangi imkoniyatlar ochish va xalqaro maydonda O'zbekistonning o'rnini mustahkamlash uchun davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni yanada kuchaytirish zarur. MICE turizmi

O'zbekistonning kelajakdagi rivojlanishiga hissa qo'shishda va mamlakatning global iqtisodiy tizimda muhim o'rin tutishini ta'minlashda asosiy vositalardan biri bo'lib qoladi.

2-jadval: O'zbekiston MICE turizmi uchun ajratilgan byudjetni yillik asosda tahlili

Yil	Xalqaro tadbirlar soni	Mahalliy tadbirlar soni	Ishtirokchilar soni (ming)	MICE turizmga ajratilgan mablag' (mln so'm)
2020	15	30	10	300
2021	20	40	15	350
2022	25	50	20	400

Ushbu jadvalda 2020-2022-yillar oralig'ida O'zbekistonda MICE turizmdagi tadbirlar, mahalliy tadbirlar bundan tashqari ishtirokchilar soni va unga ajratilgan mablag' keltirilgan. 2020-yilda xalqaro tadbirlar 15 tani tashkil qilgan bo'lsa bu ko'rsatkich 2 yilning o'zida 25 tagacha ko'paygan. 2020-yilda mahalliy tadbirlar soni 30 ta bo'lgan bo'lsa bu ko'rsatkich 2022-yilda 50 taga yetgan. Ishtirokchilar soni 10 mingta bo'lgan bo'lsa 2 yilda ularning soni 20 mingtaga oshgan. MICE turizmga ajratilgan mablag' 2020-yilda 300 million so'm bo'lgan bo'lsa bu ko'rsatkich 2 yilning o'zida ya'ni 2022-yilda 400 million so'mga yetdi. Bundan ko'rinib turibdiki MICE turizmi O'zbekistonda yildan yilga rivojlanib bormoqda.

MUHOKAMA

O'zbekistonda MICE (Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions) turizmi sohasining rivojlanishi so'nggi yillarda sezilarli darajada oshdi. Bu soha nafaqat iqtisodiy o'sish va turizm sektorining kengayishiga, balki mamlakatning global miqyosdagi imidjini shakllantirishga ham hissa qo'shadi. MICE turizmi, ayniqsa, xalqaro biznes aloqalarini mustahkamlash, yangi investitsiyalarni jalb qilish va O'zbekistonni jahon miqyosidagi biznes markazlaridan biriga aylantirish imkoniyatini taqdim etadi.

O'zbekistondagi MICE turizmining hozirgi holati tahlil qilinganida, mamlakatda turli xalqaro konferensiyalar, ko'rgazmalar va biznes uchrashuvlarini tashkil etishga bo'lgan ehtiyojning ortib borayotganini ko'rish mumkin. Toshkent, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi shaharlar, nafaqat o'zining tarixiy merosi bilan, balki zamonaviy kongress markazlari va mehmonxonalari bilan ham diqqatni tortmoqda. O'zbekistonning geografik joylashuvi, boy madaniy merosi va xalqaro aloqalarni rivojlantirishga bo'lgan intilishi MICE turizmi uchun qulay sharoit yaratmoqda.

Biroq, bu sohaning rivojlanishiga hali to'liq darajada turtki bera olmaydigan bir qator muammolar mavjud. MICE turizmiga jalb qilinadigan investitsiyalar sonining oshishi va infratuzilmaning yanada takomillashtirilishi zarur. Bu, ayniqsa, transport va logistika tizimining yaxshilanishini talab etadi. Shuningdek, ko'plab xalqaro

tadbirlarni tashkil etish uchun yuqori sifatli va raqobatbardosh mehmonxona va kongress markazlari zarur. Hozirgi vaqtda bu sohalarda amalga oshirilayotgan infratuzilma loyihalari hamda davlat tomonidan berilayotgan qo'llab-quvvatlashlar ijobiy o'zgarishlarga olib kelmoqda, ammo bu jarayon hali davom etmoqda.

MICE turizmining barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun ekologik masalalarga ham e'tibor qaratish kerak. MICE tadbirlarini tashkil etishda barqarorlik tamoyillariga rioya qilish, chiqindilarni kamaytirish, energiya resurslarini tejash va mahalliy aholi uchun foyda keltirish muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonning ekologik barqarorlikni ta'minlash borasidagi yutuqlari hali cheklangan, lekin soha rivojlanishi bilan bu masalalar jiddiy ravishda ko'rib chiqilishi kerak.

Xalqaro miqyosda muvaffaqiyatli o'tkazilgan MICE tadbirlari, masalan, Singapur, Dubay, Barselona kabi shaharlarda o'tkazilgan konferensiyalar va ko'rgazmalar tajribasi O'zbekistonga yangi yondashuvlarni joriy etish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Innovatsion texnologiyalarni qo'llash, gibrad tadbirlarni tashkil etish va raqamli platformalardan foydalanish orqali MICE turizmi sohasini yangi darajaga ko'tarish mumkin.

Shuningdek, O'zbekistonning MICE turizmida kelajakdagi istiqbollari haqida gapirganda, mamlakatning global miqyosdagi o'rnini mustahkamlashda iqtisodiy diplomatiya va xalqaro hamkorlikning ahamiyatini ta'kidlash lozim. MICE turizmi orqali O'zbekistonni jahon biznes maydonida yanada mashhur qilish, xalqaro tarmoq va aloqalarni rivojlantirish mamlakatning uzoq muddatli iqtisodiy va siyosiy manfaatlariga xizmat qiladi.

XULOSA

O'zbekistonda MICE turizmi (Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions) sohasining rivojlanishi mamlakatning global turizm maydonidagi o'rnini mustahkamlash va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shish uchun muhim imkoniyatlarni yaratmoqda. Tadqiqot natijalariga ko'ra, O'zbekistonning MICE turizmi bo'yicha erishgan yutuqlari, mamlakatning boy madaniy merosi, strategik joylashuvi va jahon bozoridagi talabni hisobga olib, ushbu sohani yanada rivojlantirish uchun katta salohiyat mavjud.

Biroq, MICE turizmining to'liq rivojlanishi uchun ba'zi muammolarni hal qilish zarur: infratuzilma va transport tizimining yaxshilanishi, yuqori sifatli mehmonxona va kongress markazlarining qurilishi, shuningdek, ekologik barqarorlik va innovatsiyalarni qo'llash. Ushbu masalalarga alohida e'tibor qaratish orqali O'zbekiston MICE turizmi sohasida raqobatbardosh va barqaror rivojlanishni ta'minlash mumkin.

MICE turizmining kelajakdagi istiqbollari O'zbekistonni jahon miqyosida biznes va turizm markazi sifatida yanada tanitishga yordam beradi. Shuningdek, xalqaro aloqalar, investitsiyalar va iqtisodiy diplomatiya sohalarida yangi imkoniyatlar

yaratadi. MICE turizmi orqali mamlakatning iqtisodiy va madaniy rivojlanishiga katta hissa qo'shilishi kutilmoqda. Shu bilan birga, mamlakatning global turizm sanoatidagi o'rnini yanada mustahkamlanadi va O'zbekistonning xalqaro miqyosdagi imidji oshadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Yakubovich, R. H. (2024). QO'QON SHAHAR TURIZMI RIVOJLANISHIDA HUNARMANDCHILIKNING AHAMIYATI. *Kokand University Research Base*, 668-671.
2. Umarov, O. (2023). O 'ZBEK TURIZMNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O 'RNI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 234-236.
3. Omonjon, U. (2023). MICE TURIZMI ORQALI O 'ZBEKISTONNING TURISTIK SALOHİYATINI TARG 'IB ETISH OMILLARI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 251-252.
4. Omonjon, U. (2023). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZIMNI RIVOJLANTIRISHDA FESTIVALLARNING O 'RNI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 306-309.
5. Rasulov, X. Y. (2024). O'ZBEKISTON TURIZM SANOATIDA MADANIY TURIZMNING O'RNI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 12, 71–76. <https://doi.org/10.54613/ku.v12i.993>
6. Rasulov, X. (2024). TURIZM SANOATIDA MIJOZLAR BILAN MUNOSABATLARNI BOSHQARISHNING (CRM) O'RNI VA AHAMIYATI. *University Research Base*, 525–527. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/668>
7. Buharov, S. (2019). *O'zbekistonda turizm sohasining rivojlanishi va uning iqtisodiy ta'siri*. Toshkent: O'zbekiston Davlat Iqtisodiyot Universiteti nashriyoti.
8. Djalilov, R., & Karimov, I. (2020). *MICE turizmi: O'zbekistondagi imkoniyatlar va rivojlanish yo'llari*. Toshkent: Turizm va madaniyat nashriyoti.
9. Xodjayev, M. (2021). *MICE turizmi va barqaror rivojlanish: Dunyo tajribalari va O'zbekiston*. Samarqand: Xalqaro biznes va turizm markazi.